

TRADITIES & TRENDS

ROND GEBOORTE

van kraamkloppertje, geboortekaartje tot trots zijn op je buik

Beschuit met muisjes, het geboortekaartje, de ooievaar. Een geboorte kent veel tradities. Ook zijn er trends. Werd over een zwangerschap vroeger geheimzinnig gedaan, nu ben je trots op je buik en laat hem in volle glorie zien! We verzamelden een aantal tradities en trends en keken ook naar andere culturen die in ons land wonen.

OOIEVAAR ALS KINDERBRENGER

De ooievaar kwam als symbool voor de geboorte rond de 18e eeuw vanuit Duitsland overgevlogen. Na de geboorte van prinses Juliana in 1909 wilde iedereen ineens zijn kind door de ooievaar laten brengen. Eerst gingen de ouders hun kindje halen, nu werd het door de ooievaar thuis afgeleverd. Het verhaal van de ooievaar was ook een handige manier om te vertellen waarom moeder ziek was. De ooievaar had haar in haar been gebeten, daarom lag ze in bed. Eerlijke voorlichting ontbrak. Nu is het een normaal onderwerp en komen de kinderen niet meer van de ooievaar. Wel is de grote, witte vogel nog altijd het symbool voor de geboorte en duikt op als 'gadget', al vliegend door het raam bij een geboorte.

BESCHUIT MET MUISJES

Al sinds de Middeleeuwen is het gebruikelijk om na een geboorte iets lekkers aan de buurt te geven. Een kindje moest gevierd worden! Bij feestelijkheden aten de rijken een dikbesuikerde beschuit, de armen kregen witbrood met suiker. Wij kennen beschuit met muisjes. De dansende muisjes met ministaartjes ontbreken bij geen enkele geboorte. Tot 1990 waren de muisjes alleen in roze met wit, later kwamen

ook de blauw met witte. Bij een Koninklijke geboorte zijn de muisjes tijdelijk in een oranje versie te koop. Hoe de traktatie precies is ontstaan, is niet bekend. Wel werd aan anijszaad, verwerkt in de muisjes, een geneeskrachtige werking toegeschreven. Zo kreeg de kraamvrouw – oorspronkelijk rond de 17e eeuw – kraamanijs. Anijs had de reputatie dat het de baarmoeder na de geboorte snel tot oorspronkelijke grootte terugbracht en boze geesten bezwoer. Ook zou anijs de moedermelkproductie bevorderen. Kraamanijs is nog altijd in Nederland te koop.

KRAAMMAND

Een kraammand vol cadeautjes wordt de laatste jaren steeds vaker gegeven bij een geboorte. Met voor elke dag in de kraamtijd (8 dagen) een cadeautje. Spannend! Het geven van een kraammand was vroeger een goed gebruik op het platteland. Toen nog geen verstevigende crèmes en zachte knuffels. Nee, je kreeg versterkende middelen zoals eieren, bloedwijn en biefstuk. Als kraamvrouw moest je snel weer op de been zijn omdat er veel werk wachtte op de boerderij. De voorloper van de kraammand was misschien wel de luiermant. Deze mand werd vroeger vóór de geboorte gevuld

met handgemaakte kleertjes, lakentjes en luiers. Het vullen was de taak van de kraamvrouw, maar vooral van haar schoonmoeder en moeder. Er is een spreekwoord: 'Zij heeft het zo druk als mans moer met de luiermant'.

GEBOORTEKAARTJE

Met grote blijdschap kondigen wij aan... Na de geboorte willen we iedereen laten weten dat de kleine er is! Het sturen van een geboortekaartje is een typisch Nederlands gebruik. Geboortekaartjes werden in de jaren '40 en '50 van de vorige eeuw alleen verstuurd door welgestelde mensen. Toen waren het nog simpele witte kaartjes met alleen het nodige er op gedrukt zoals de naam van de baby en de die van de ouders. In de jaren '60 kregen de kaartjes kleurrijke prentjes. De jaren '70 stonden in het teken van de kleur bruin en de kaarten werden groter van formaat. Nu zijn de kaartjes meestal informeel, met humor, veelkleurig en vaak zelfontworpen. Alles kan!

BABYSHOWER OF KRAAMFEEST

Je leest het wel eens in 'de bladen' over Amerikaanse celebrities die een baby verwachten. Zij organiseren een babyshower. De aanstaande moeder wordt verwend met cadeautjes, er wor-

den spelletjes gedaan en ervaringen uitgewisseld. Dit fenomeen zien we ook steeds vaker in Nederland. Daarnaast kiezen meer ouders, in plaats van veel visite in de kraamtijd, voor een kraamfeest. Drie tot zes weken na de geboorte worden familie, vrienden en burens uitgenodigd. Het huis is in babystijl versierd en er zijn lekkere hapjes en drankjes. Een feestelijke afsluiting van de kraamtijd. Over het organiseren ervan hoeft je je geen zorgen te maken. Op internet zijn tal van bureaus te vinden die deze kraamklus voor je klaren.

TROTS OP JE BUIK

Je kunt je het nu niet meer voorstellen maar vroeger werd op allerlei mogelijke manieren geprobeerd de zwangerschap te verdoezelen. De buik was verstopt onder veel rokken en als vrouw verdween je uit het sociale leven. Er werd niet veel aandacht aan besteed. Zwanger zijn hoorde gewoon bij het getrouwde leven. Zwangerschapskleding bestond niet. Jurken werden versteld, een stuk er tussen en hupsakee! Nu ben je als aanstaande moeder trots op je buik. Die verandering was te zien aan de beroemde foto van actrice Demi Moore, zwanger en naakt poserend voor het blad Vanity Fair. Er is zelfs kleding die je buik juist accentueert.

OUDE NEDERLANDSE GEBRUIKEN

Kraamkloppertje

Speciale deurklopper was een met rode zijde versierd plankje. Het gaf aan dat er een jongen of een meisje geboren was. Pas na zes tot acht weken ging de moeder weer naar de kerk en werd de klopper weggehaald. Tot die tijd mochten schuldeisers en belastinginners niet aan de deur komen.

Kandeel

Drank voor het kraambezoek gemaakt van Rijnwijn, kruiden, suiker en eidooiers. De jonge vader roerde de kandeel met een kandeelstok en deelde de drank rond in speciale kandeelkommetjes. Hij droeg daarbij een satijnen muts met een pluim: de kraamherenmuts. Een typisch Nederlands gebruik.

Een leuk boekje om te lezen is Kraamkamer & Kandeel van Ineke Strouken. Het is uitgegeven in de serie 'Het Alledaagse leven, tradities & trends in Nederland'. www.volkscultuur.nl
Bronnen: Wikipedia.nl, Kraamkamer & Kandeel van Ineke Strouken, Babybites.nl, jefdeijager.nl

HOE ZIT HET MET GEBOORTETRADITIES IN ANDERE CULTUREN?

Andere culturen die in Nederland wonen, hebben hun eigen gebruiken en tradities. Sommige tradities zijn verdwenen, de ouders zijn vernederlandst. We noemen enkele.

Haar verwijderen, vleesmaaltijd

Bij moslims krijgt een kind na zeven dagen een naam. Dan wordt het als levensvatbaar gezien. Na twaalf dagen knipt men het hoofdhaar van baby's. Hun enige onreine onderdeel, moslimkinderen worden geacht onschuldig ter wereld te komen. Citaties uit de koran en een vleesmaaltijd besluiten de geboorterituelen. Turken smeren een kind met zout in om nare luchtjes tegen te gaan en op later overmatig zweten te voorkomen.

Gekke trek, wassies en wasmiddel Reckitt Blue

Afro-Surinamers en Antillianen hebben andere gebruiken. Zo mag je zwangere vrouwen niets weigeren. Ook niet tijdens haar 'gekke trek'. Dan loopt het kind kans op 'lostoes', huidvlekken in de vorm van het gewenste voedsel.

Een gekruid stoombad, een 'wassie', wordt gebruikt om na de bevalling de baarmoeder snel te laten krimpen. Antilliaanse vrouwen kunnen daarbij met een hete handdoek op de rug worden geslagen om het 'vuil' te verwijderen. En, Surinamers en Antillianen strijken het oude wasmiddel Reckitt Blue op voetzolen, voorhoofd of bilnaad van het kind als het naar buiten gaat; de kleur blauw zorgt voor rust en helpt tegen 'het boze oog'.